

ALEKSANDRA SKA WDOWA

Wystawa:
17.01 – 30.03.2025

Kurator:
Jarosław Lubiak

Osoby autorskie i artystyczne
uczestniczące w projekcie:

Twórca animacji:
argentinox sintetico

Hafciarka:
Miszela Boruczkowska

Twórca muzyki:
ehh hahah

Kompozytorka:
Julia Górna

Kostiumolog:
Wiktor Krajcer

Operator wideo:
Maciej Sierpień

Autor przepisów prawa i komentarza:
Marcin J. Stępień

Dyrygentka:
Joanna Sykulska

Grafik:
Piotr Wardziukiewicz

Tatuażystka:
Małgorzata Zając

Chór w składzie:
**Adrianna Bąk
Konrad Handschuh
Anna Ludek
Ilona Tomaszewska**

Koordinacja:
**Ada Kusiak
Anna Sienkiewicz-Rogaś**

Wdowa jest działaniem artystycznym opartym na osobistym przeżyciu. W 2014 roku umarł mąż Aleksandry Ska. Doświadczenie straty łączyło się ze zmianą stanu cywilnego i statusu społecznego. Wdowieństwo jest nie tylko życiowym kryzysem, ale przede wszystkim socjo-ekonomiczną kondycją. W odpowiedzi na tę sytuację artystka rozpoczęła proces przepracowywania osobistych przeżyć oraz kulturowych wyobrażeń, społecznych i prawnych reguł, dotyczących stanu wdowieństwa.

Jednym z efektów tego procesu jest projekt *Wdowa*. Poświęcony stracie, nie służy jednak jej rozpamiętywaniu czy upamiętnianiu. Przeciwnie traktuje ją jako początek przemiany. Transformacja wymuszona bolesnym wydarzeniem ma skomplikowany przebieg, obejmujący żegnanie się ze zmarłym, godzenie się ze stratą, przebudowę życia w nowym stanie, konfrontację ze społeczno-ekonomiczną kondycją.

Sam projekt ma również charakter procesu. Do udziału w nim artystka zaprosiła zespół osób. Wdowieństwo jest stanem społecznym, więc praca z nim wymaga zbiorowego działania. Zasadniczym elementem procesu jest wystawa, ale nie stanowi ona bynajmniej jego zakończenia. Życie ze stratą i w stracie nie ma bowiem zamknięcia (innego niż utrata pamięci bądź śmierć osoby czy osób tą stratą dotkniętych).

Wdowa prezentuje to, co zrodziło się w trakcie procesu – efekty poszukiwania form i środków przemiany. Zrealizowany przez Aleksandrę Ska z Maciejem Sierpniem film *Wdowa* ukazuje częściowo zamaskowaną

postać, która przemierza różne środowiska, by dotrzeć do fazy monstrualnego przeistoczenia. Filmowe błakanie staje się formą przemiany figury wdowy. Finałowa scena przeistoczenia została przygotowana przez argentinoksa sintetico. Muzykę do całego obrazu skomponował ehh hahah.

Formami przemiany są również rysunki wykonane prochami przez Aleksandrę Ska, zatytułowane *Odćmienia*. Obrazują one odwrócenie kryzysu, będącego pograżaniem się w ciemności. Jednocześnie najwyraźniej prezentuje się w nich gra zastaniania i odśniania – stanowiąca jeden z głównych wątków projektu.

Elementem tej gry jest również wyhaftowana przez Miszelę Boruczkowską chusta *Zmierzch*, która funkcjonuje jako maska transformacyjna – obiekt kluczowy dla rytuału przemiany.

Rytuał jest performatywnym wydarzeniem, otwierającym prezentację projektu *Wdowa* w TRAF0. Częścią ceremonii jest wykonanie przez chór pod kierownictwem Joanny Sykulskiej utworu *mi-me-o-mia*, skomponowanego przez Julię Górna. Żałobny lament przekształca się tu w hymn transformacji.

Elementem rytuału jest również wykonanie przez Małgorzatę Zając tatuażu *Sygnatura*. Opracowana przez nią forma jest znakiem przemiany, powstałym przez przekształcenie ezoterycznej i mistycznej figury kwiatu życia. Tatuowanie dokonuje się na stole wiwiskcyjnym *Katafalk* – obiekcie zaprojektowanym przez Aleksandrę Ska jako antypostument.

Kostiumy dla wszystkich osób, uczestniczących w ceremonii-performansie, przygotował Wiktor Krajcer.

Tatuowanie ma podwójne znaczenie: przypieczętowanie zmiany stanu osobistego jak i wezwanie do zmiany kondycji społecznej osób owdowiłych. Stanowi to niejako sygnowanie nowej umowy społecznej, zrywającej z patriarchalnymi nierównościami i niesprawiedliwością. Kluczowa dla „nowej umowy” jest propozycja przepisów, regulujących prawo osób do zabezpieczenia na wypadek wdowieństwa autorstwa Marcina J. Stępnia.

Dla przepisów Piotr Wardziukiewicz zaprojektował font, będący transformacją klasycznego Trajana. Propozycja przepisów nie ma pozostawać martwą literą prawa.

Nowy krój pisma ustanawia „żywe” litery; tatuaż jest sygnaturą na żyjącym ciele. To pierwsze kroki, symbolicznie inicjujące wprowadzanie prawa w życie.

Wdowieństwo nie musi oznaczać zamknięcia w cieniu śmierci. Strata może otwierać przemianę życia jednostkowego i społecznego.

Aleksandra Ska

Doktor habilitowana sztuk plastycznych, prowadzi Pracownię Afektywnych Praktyk Artystycznych w Akademii Sztuki w Szczecinie. W twórczości podważa utrwalone społeczne i kulturowe wzorce związane z płciową tożsamością, afektywną ekspresją, relacjami międzyludzkimi i rolami żywymi. Traktuje instalacje, filmy wideo i obiekty nie tylko jako formę wyrazu artystycznego, ale również jako narzędzia protestu. Jej celem jest przekształcanie społecznych i kulturowych wzorców myślenia i działania poprzez sztukę.

PRACE:

- 1. *Odćmienie 1-6***
papier z kamienia, prochy, ślina;
119 cm x 89 cm
2024
 - 2. *Katafalk***
płyta MDF lakierowana, drewno;
220 x 65 x 86,5 cm
2024
Miejsce wykonania
przez Małgorzatę Zając
tatuazu *Sygnatura*.
 - 3. *Zmierch***
współpraca: Miszela Boruckowska
koraliki, kamienie półszlachetne,
aksamit jedwabny,
podszewka jedwabna;
57 x 46 cm
2024
 - 4. *Wdowa***
współpraca: Maciej Sierpień
animacja: argentinox sintetico
dźwięk: ehh hahah
wideo, audio; 8' 55", pętla
2024
 - 5. *Projekt przepisów regulujących prawo osób do zabezpieczenia na wypadek wdowieństwa***
autor: Marcin J. Stępień
2024
-
- 6. *Dokumentacja występu chóru pod kierownictwem Joanny Sykulskiej – wykonanie utworu Julii Górnej "mi-me-o-mia"***
(2024)
Rejestracja wideo i audio:
Maciej Sierpień
2025

TO PARTER

